

GRAĐANSKI

Građanin može mijenjati sistem

Piše: Daliborka Uljarević

Mi ćemo znati da su počele suštinske reforme izgradnje institucija sistema kada u tim institucijama krene talas insajderskih svjedočenja, jer će to ukazati da su službenici počeli da vjeruju u državu Crnu Goru, u to da i sami mogu da mijenjaju određene stvari, da je javni interes iznad njihovog pretpostavljenog, i da su crnogorske institucije sposobne da nas uvedu u EU

Prije šest mjeseci, na istoj ovoj strani, sam u kolumni pod nazivom "Sistemska nekažnjivost mučitelja" zapisala da razlika u tretmanu koji u policiji imaju **Mirko Banović**, osuđeni nasilnik i **Goran Stanković**, prvi policijski insajder i čovjek koji je u ključnom trenutku pokazao nevjerovatnu građansku hrabrost za koju bi od svake demokratske policije bio nagrađen, predstavlja najmjerodavniji indikator učinkovitosti reformi u policiji, primjene zakona i Kodeksa u policiji, kao i toga koji kvaliteti policijskih službenika su na cijeni.

Rješenje slučaja Gorana Stankovića kojeg novi direktor Uprave policije **Božidar Vuksanović** ovih dana vraća u službu i time mu omogućava da povрати dostojanstvo i stekne ono malo nedostajućeg staža za penziju, a samim tim i kakvu takvu satisfakciju i egzistencijalnu sigurnost, predstavlja rijetko pozitivan konkretan i mjerljiv primjer već retorički prokazanih reformi. U poplavi velikih i popularnih afera, čiji su nosioci zvučna imena, ovaj slučaj nije imao adekvatnu kontinuiranu medijsku pažnju. No, upravo je on - na simboličkoj i sistenskoj ravni - po svojoj važnosti ispred mnogih od njih. Vraćanjem Stankovića u policiju se šalje do sada nepojmiva poruka samoj policijskog strukturi u kojoj su brojne nepravilnosti dijelom opstajale i zbog opšteprihvaćene nezdrave solidarnosti u zločinu, zakona ćutanja i gotovo nepodijeljene podrške starješina ovom pristupu. Dodatno, ovaj slučaj ima vanrednu vrijednost u društvu u kojem naši građani i građanke još dominantno hodaju pognutih glava, život prije podnose nego žive a prihvataju kao sudbinu sve nedaće sa kojima se suočavaju umjesto da ih mijenjaju počevši od sebe i sopstvenog primjera.

„Ja nijesam heroj iz onih američkih filmova, običan sam čovjek“, rekao je Goran Stanković u decembru 2009, dok smo sjedjeli u njegovoj skromnoj kući **Aleksandar Saša Zeković**, **Tea Gorjanc Prelević**, **Stevo Muk** i ja, u namjeri da pokušamo da kroz ono što radimo kroz organizacije, a i kao pojedinci, pomoći da se zaštiti i on i njegova porodica. Taj običan, ali za naše uslove vanredno neobičan, čovjek je u protekle dvije i po godine bio junak ne samo ove javnosti poznate priče, već i surove lične drame suočavanja sa posljedicama ispravno izabranog ali teškog puta, u kojem mu niko nije mogao pomoći onoliko koliko je trebalo. No, on je i tu dramu stoički izdržao. Time je pokazao da jedino pravilo koje treba poštovati i koje može održati građansko u svima nama jeste – raditi ono u što iskreno vjerujete da je ispravno, bez interesnih i drugih kalkulacija.

Dometi pojedinca jesu ograničeni, ali on/a svojim nepristajanjem da bude dio devijacija posljedično, prije ili kasnije, pokreće druge. A da taj pojedinac, u ovom slučaju Goran Stanković, ne ostane pobijedeni pobjednik zadatak je svih nas u smislu ukazivanja i svjedočenja o nepravilnostima, ali i stalnim podsjećanjima da je u toj istoj policijskoj strukturi potrebno dalje provjetranje, kažnjavanje onih policajaca koji su se u odnosu na širu javnost legitimisali ne zaštitom javnog reda i mira već ozbiljnom

sumnjom da su prijetili istraživačima kršenja ljudskih prava ili pak, iz čiste objesti zlostavljali i mučili neke naše građane, o čemu svjedoče i sudske presude.

Samo uspostavljanjem efektivne političke volje da se institucije učine profesionalnim, u konkretnom slučaju Uprave policije, možemo dobiti na desetine službenika koji će govoriti o nepravilnostima i ponuditi moguće dokaze, svjesni da su sistemski zaštićeni od bilo koje vrste progona, čemu je sam policajac Stanković bio izložen posljednjih godina. Nesporno pozitivan postupak direktora Uprave policije nije ni izbliza dovoljan da nas ubijedi da će prerasti u nešto što je sistemski izgradnja ugleda policijskog službenika kao nekoga ko je sposoban i spreman da i po cijenu životnog rizika stane u odbranu javnog interesa. A samo u takvom ambijentu se može izbjeći tragična sudbina inspektora **Slavoljuba Ščekića** koji je platio životom činjenicu da je savjesno radio svoj posao. Upravo će dinamika izgradnje funkcionalne demokratije u Crnoj Gori, a samim tim i njena puna integracija u Evropsku uniju, zavisiti od brzine oblikovanja institucija koje će imati kapacitet da primijene zakone jednako na sve, nebitno da li je neko politički, poslovni ili kriminalni moćnik ili, pak, pripada grupi od 99% građana i građanki Crne Gore koji nemaju priliku da budu povlašćeni.

Mi ćemo znati da su počele suštinske reforme izgradnje institucija sistema kada u tim institucijama krene talas insajderskih svjedočenja, jer će time službenici pokazati da vjeruju u državu Crnu Goru, da sami mogu da mijenjaju određene stvari, da je javni interes iznad njihovog pretpostavljenog, i da su same crnogorske institucije sposobne da nas uvedu u EU. Insajderi onda neće biti egzibicionisti već sastavni dio tihe, predane i hrabre borbe državnih službenika koji imaju sigurnost da će svaki njihov istup u cilju otkrivanja korupcije činiti Crnu Goru bližoj vrijednostima građanskog i evropskog društva.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).